

СИНДИКАТ РАДНИКА У ПРОСВЕТИ
СРБИЈЕ

СРП

БЕОГРАД, Дечанска 14/5; тел/факс: 011/3236-259, 025/420-093
E-mail: sob@beograd.com, sindiso@sbb.rs

*Жртвована је рационалност циљева
за рационалност средстава,
а последице су ирационални резултати*

РАЦИОНАЛИЗАЦИЈА (МРЕЖЕ ШКОЛА И БРОЈА ОДЕЉЕЊА) „НА ДУГОМ ШТАПУ“

У недавним разговорима са министром просвете Жарком Обрадовићем (у среду, 07.09.), између осталих тема које су биле на столу, Синдикат је начео и тему рационализације мрежа школа о којој се дуго прича у контексту свеобухватне реформе и рационализације и децентрализације система образовања, а из разлога што је и за то нешто повољнија клима (у току је доношење Закона о јавној својини). Синдикат је упозорио министра да досадашњи покушаји рационализације мреже школа и броја одељења и нису могли донети неки резултат, јер су школе у својини државе, а одржавање и инвестирање школа је обавеза локалне самоуправе. Наравно, уз то лимитирајући фактор је и чињеница да мрежу основних школа (и вртића) праве локалне самоуправе, а истовремено највећи део трошкова (за зараде и друго) обезбеђује држава, дакле „један наручује музику, а други плаћа“. И сам тренутни начин финансирања образовања није да се примењује законска формула о плаћању *per capita*, већ се школе финансирају по тзв. линеарном моделу (сваке године школски буџет се увећава за проценат инфлације, без обзира на повећање обима посла, због увођења нових наставних планова и програма, нових изборних и других предмета и, наравно, нових извршиоца), при чему је обрачунска мера одељење, а не број ученика по наставнику, односно по запосленом.

Стога и не чуди да имамо дугорочно неодржив систем у којем континуирано пада број ученика, а парадоксално расте број школа и број запослених, при чему се број одељења готово није ни променио. Ако се свему томе дода да је небригом Министарства за просвету издвајање припадајућег дела БДП мање него пре 10-ак и више година и да је све мање, као и да Влада и нема намеру да тај проценат ускоро повећа, јасно је да се решење може наћи само у уштедама које ће се остварити кроз рационалнију мрежу школа са већим бројем ученика по наставнику и запосленом, мањим бројем наставника и мањим бројем ненаставних радника које при било којем утврђивању вишкова готово нико и не помиње, већ се „кола ломе“ само на наставницима, као и да ненаставним лицима због готово за ¼ мањег броја ђака није смањен обим послова.

Синдикат је и раније указивао на погрешан редослед корака и био скептичан према идеји да ће у оваквом концепту односа локалне и централне власти, при чему је посебна прича средњи ниво власти, бити могуће направити рационалнију мрежу школа, тим пре што је мрежа основних школа у надлежности јединица локалне самоуправе, а мрежа средњих школа у надлежности централне власти која све ове године проблеме не решава, већ их „гура под тепих“, очекујући да их реши нека нова будућа власт. Стога и не чуди што је на нешто раније одржаном састанку

ММФ-а и синдиката, представник ММФ-а Алберт Јегер констатовао да је ова власт широке руке када је у питању потрошња у јавном сектору, а истовремено нема способност да спроведе потребне системске реформе и уштеде. Да се нешто може учинити показују и примери појединих локалних самоуправа, додуше засад као пилот пројекат, које успешно реализују питање рационализације мреже, броја одељења и, наравно, броја извршилаца (**per capita**) и где не представља проблем ни питање одељења и школа које школују децу на мањинским језицима, јер је дата предност економским размишљањима, а не политичким.

Синдикат зато и подржава иницијативу Сталне конференције градова и општина да се имовина над школама врати локалним самоуправама и да се изврши децентрализација финансирања образовања, што би уз стриктну примену критеријума за мрежу школа у контролу довело до рационалније и одрживе мреже школа. Први корак је свакако питање својинских права и оно може бити решено поменутиим законом, чиме би била анулирана неправда учињена тзв. „Шешељевим“ законом, који је пре непуних **20**-ак година подржавио својину над школама и школским објектима. Уз све то неопходно је обезбедити јаснију поделу послова у делу финансирања образовања са различитих нивоа и изборити се да се укупан ниво издвајања повећа до процента у коме се врши издвајање у социјално одговорнијим земљама и, наравно, да се обезбеде механизми да локалне власти, као и власти средњег нивоа поштују своје обавезе у финансирању образовања, што сада није случај (питање отпремнина, материјалних трошкова наставе, јубиларних награда и др.). У контексту ових решења, јасно је да треба охрабривати и развијати пројектно финансирање у школама и образовању уопште.

Све ово треба да прати храбрији однос свих доносиоца одлука за оно за шта су они надлежни, јер је реформа образовног система велика промена која захтева другачију прерасподелу економског богатства и политичке моћи, а то је уједно велик искорак у смеру непознатог, непредвидивог и изразито неизвесног.

Београд, 13.09.2011.год.

проф. Хаџи Здравко М. Ковач
генерални секретар СрпС

